

Näringsdepartementets promemoria: Ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m. och promemorian "Nya steg för en effektivare plan och bygglag".

Ett aktivitetskrav för rätt att överklaga vissa beslut om lov m.m.

Boverkets ställningstagande

Boverket avstyrker promemorians förslag till ändring av 9 kap 25 § och 13 kap 11 § plan- och bygglagen (2010:900).

Boverket anser att det är tveksamt om förslagen i promemorian kommer att leda till mer kvalitativa beslut. Förslagen i promemorian kan dock innebära en ökad administration för kommunerna som riskerar att leda till längre handläggningstider, högre administrationskostnader och en rättsosäkerhet för sakägare och sökande.

Enligt Boverkets uppföljning av plan- och bygglagens tillämpning för 2016 överklagas mindre än fyra procent av ärendena om lov och förhandsbesked, denna siffra har varit stabil över längre tid. Dessa knappt fyra procent innefattar alla överklagade ärenden, det vill säga både avslags- och beviljande beslut, även ärenden som inte rör bostadsbyggnader och ärenden som inte hanteras enligt 9 kap 25 §. Boverket har ingen uppföljning på hur stor del av de överklagade ärendena som rör bostadsbyggnader och där en bristande beslutsformulering skulle vara anledningen till att ärendet överklagas. Boverket bedömer dock att den minskning av överklagade ärenden som kan väntas av förslaget inte sannolikt skulle påverka takten i bostadsbyggandet i Sverige.

Aktivitetskrav – rättsosäkerhet, kommunikering, handläggningstid, administrationskostnader och prövning av besvär

Ärenden enligt 9 kap 25 § PBL behandlar åtgärder som rör avvikelser från detaljplan eller åtgärder utanför detaljplanelagt område. Boverket anser att förslaget i promemorian leder till rättsosäkerhet, särskilt för sakägare inom detaljpla-

nelagt område som förutsätter att det som antagits i planen gäller, och som genom att inte vara aktiva förlorar rätten att överklaga.

Om regleringen skulle leda till att fler sakägare kommer att hävda att de inte blivit underrättade om ansökan, kan rättsosäkerheten att öka för sökanden, som då drabbas av att beslutet inte vinner laga kraft utan återförvisas och måste handläggas igen.

Så som förslaget till 13 kap 11 § 2 stycket 2 punkten är utformad innebär det att inkomna yttranden ska kommuniceras med alla sakägare och dessa ska beredas tillfälle att yttra sig. Om inkomna yttranden ska kommuniceras med alla sakägare ser Boverket en risk i att tiden som sakägarna får yttra sig på blir alltför snäv i förhållande till den rättsförlust de kan drabbas av. Om kommunikeringen blir omfattande kan även byggnadsnämnden få svårt att hålla handläggningstiden till tio veckor. Boverket bedömer även att kostnadsökningen för det ökade arbete som krävs då att alla synpunkter ska kommuniceras med alla sakägare kommer att vara omfattande.

Om punkten istället syftar till att motsvara samma sakägare som avses i 9 kap 26 §, det vill säga bara omfatta sökanden och fastighetsägare, bör punkten uttryckligen formuleras så.

En konsekvens som inte har berörts alls i promemorian är länsstyrelsens prövning om besvär rätt föreligger. Genom förslaget måste länsstyrelsen analysera om de inkomna synpunkterna har tillgodosetts i byggnadsnämndens beslut för att kunna avgöra om besvär rätt föreligger eller inte. Det innebär en mer omfattande arbetsuppgift för länsstyrelsen än idag.

Kvalitativa beslut

Krav på motiverade beslut gäller redan idag enligt 20 § förvaltningslagen (1986:223) och följer kommunerna denna är den förslagna regleringen onödig. Det finns heller inget i förslaget som tvingar byggnadsnämnden att motivera sina beslut bättre. Om byggnadsnämnden inte motiverar sitt beslut och visar att man tillgodosett sakägarens synpunkter får det inga konsekvenser för byggnadsnämnden, förutom att ärendet kan komma att återförvisas på grund av bristfällig motivering. Då får sakägarna fortfarande överklaga beslutet och regleringen har inte lett till någon förbättring, däremot en försämring eftersom man nu har ett lov som inte vinner laga kraft. Det blir även en märklig författningskonstruktion där man väljer att trycka på vikten av tydliga beslut i en typ av ärende, de som handläggs enligt 9 kap 25 §, men inte i andra ärenden om bygglov och förhandsbesked.

Boverket menar att mer kvalitativa beslut lämpligare bör nås genom vägledning till kommunerna istället för en reglering som bidrar till ökad administration och rättsosäkerhet. Till exempel kan den vägledning om hur beslut ska formuleras som Boverket, i uppdrag från regeringen, nyligen tagit fram användas. Rapporten heter "Formulera beslut och hantera överklaganden" 2016:27.

Nya steg för en effektivare plan och bygglag (Ds 2014:31) Avsnitt 7.7 med tillhörande författningsförslag

Enligt Boverkets uppfattning leder förslaget, i sin nuvarande formulering, inte leder till någon administrativ lättnad för kommunerna ihop med något av de övriga förslagen.

När det gäller promemorian kan formuleringen ”den som beslutet uppenbarligen inte angår” inte utesluta att expedieringen behöver göras även till den som inte har yttrat sig i ett ärende. Detta eftersom beslutet fortfarande kan angå en sakägare även om den inte har rätt att överklaga detsamma.

Inte heller om förslaget kombineras med Boverkets rapport (2016:26) innebär formuleringen en begränsning av byggnadsnämndens skyldighet att skicka meddelande. Detta eftersom rättspraxis har gjort gällande att beslutet alltid angår rågrannar.

I detta ärende har tf. generaldirektör Susann Bard beslutat. Expert Karolina Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Ulrica Lidfors, enhetschef Anette Löfgren, avdelningschef Peter Fransson och rättschef Yvonne Svensson deltagit.

Susann Bard
tf. generaldirektör

Karolina Andersson
expert